

CZU [06.051-054.73:027.52(478-25)]=135.1

PROIECTUL „LIBHUB – BIBLIOTECI DESCHISE ȘI INCLUZIVE”

Natalia CIORBA,
șef serviciu, Biblioteca „Mihail Lomonosov”

Rezumat: Proiectul „LibHub – biblioteci deschise și incluzive” a fost implementat de Biblioteca „Mihail Lomonosov” în perioada 2024-2025, oferind servicii adaptate refugiaților din Ucraina și migranților. Activitățile au inclus cursuri de abilități digitale pentru seniori, cursuri de limba română pentru adulți și un club de programare vizuală și robotică pentru copii. Scopul proiectului a fost integrarea socială prin educație, sprijin emoțional și dezvoltare personală. Proiectul a demonstrat capacitatea bibliotecilor de a acționa ca spații de incluziune și sprijin comunitar, oferind modele replicabile de bune practici.

Cuvinte-cheie: incluziune, bibliotecă, migranți, educație, integrare.

Abstract: The project “LibHub – Open and Inclusive Libraries” was implemented by the Mihail Lomonosov Library during 2024-2025, offering tailored services to Ukrainian refugees and migrants. Activities included digital skills training for seniors, Romanian language classes for adults, and a visual programming and robotics club for children. The project aimed to foster social integration through education, emotional support, and personal development. It demonstrated the library’s potential as a space of inclusion and community support, providing a replicable model of best practices for similar institutions.

Keywords: inclusion, library, migrants, education, integration.

În contextul migrației accelerate cauzate de conflictele din regiune și al nevoii tot mai stringente de incluziune socială și digitală, bibliotecile publice își redefinesc rolul în comunitate. Ele nu mai sunt doar centre de informare și lectură, ci veritabile huburi educaționale și sociale, capabile să răspundă prompt și empatic la crizele contemporane. Biblioteca „Mihail Lomonosov” se aliniază acestei viziuni moderne prin participarea activă în proiecte de cooperare internațională, precum „LibHub – biblioteci deschise și incluzive”, oferind refugiaților și migranților servicii adaptate nevoilor lor reale de integrare, învățare și conectare.

În anii 2024-2025, Biblioteca „Mihail Lomonosov” a participat la proiectul „LibHub – biblioteci deschise și incluzive”, axat pe organizarea și implementarea serviciilor orientate către nevoile, interesele și provocările noilor membri ai comunității – refugiații din Ucraina și migranții. Organizatorul proiectului a fost Asociația

Comunitățile Viitorului din România, finanțatorul – Network of European Foundations (NEF) (Rețeaua Fundațiilor Europene), prin European Programme for Integration and Migration (EPIM) (Programul European pentru Integrare și Migrație).

Scopul principal al acestui proiect a fost elaborarea unor programe pentru biblioteci care să sprijine integrarea și adaptarea noilor membri ai comunității. Acest lucru a facilitat o mai bună înțelegere între culturi. Programele dezvoltate de Asociație au avut scopul de a ajuta oamenii să-și dezvolte competențele în trei domenii-cheie: *competențe digitale*, *competențe lingvistice*, *competențe de organizare comunitară*.

La acest proiect au participat 10 bibliotecari locali din România și Republica Moldova, instruiți în cadrul inițiativei, care au organizat servicii și programe pentru peste 200 de beneficiari finali – migranți și refugiați din Ucraina.

Pentru desfășurarea proiectului, fiecare bibliotecă a primit un kit de programe, format din resurse educaționale tematice, cărți bilingve pentru copii (în limba ucraineană și română), seturi de câte 4 tablete și kituri de robotică (Ardulino).

Din partea Bibliotecii „Mihail Lomonosov”, la acest proiect au participat Natalia Ciorba și Carolina Petrova. Biblioteca „Mihail Lomonosov” a conceput și implementat, în cadrul proiectului, trei servicii dedicate acestei categorii de utilizatori:

1. *Cursuri de abilități digitale pentru seniori* (utilizarea dispozitivelor mobile);
2. *Cursuri de limba română pentru adulți*;
3. *Introducere în programarea vizuală și robotică pentru copii*.

Cursuri de abilități digitale pentru seniori

Scopul serviciului: îmbunătățirea calității vieții persoanelor vârstnice, în special a refugiaților, prin facilitarea accesului și utilizării tehnologiilor digitale în viața de zi cu zi.

Obiectivele serviciului: a) dezvoltarea capacității de a accesa și utiliza în mod autonom, eficient și sigur serviciile online esențiale (de exemplu: servicii publice, plăți, informații utile); b) facilitarea comunicării cu membrii familiei și prietenii aflați în străinătate, prin utilizarea aplicațiilor moderne de comunicare (WhatsApp, Viber etc.); c) consolidarea siguranței în mediul online și prevenirea fraudelor digitale; d) formarea abilităților de orientare în spațiul urban prin utilizarea aplicațiilor de tip hărți (online și offline)

pentru identificarea rutelor, adreselor, serviciilor publice, punctelor de interes și atracțiilor turistice din orașul Chișinău.

Utilizatorii seniori care au participat la cursurile de utilizare a dispozitivelor mobile, organizate în cadrul proiectului LibHub, au dobândit competențe digitale esențiale pentru folosirea aplicațiilor mobile. Într-o atmosferă prietenoasă și adaptată nevoilor, aceștia au învățat să folosească tehnologia pentru comunicare, accesarea informației, gestionarea activităților cotidiene și orientarea în spațiul digital.

Competențele dobândite de participanți în cadrul cursului de abilități digitale

Participanții au fost inițiați în utilizarea de bază a smartphone-urilor și tabletelor. Au învățat să pornească și să oprească dispozitivele, să regleze volumul, să selecteze limba interfeței, să se conecteze la rețelele WiFi și să personalizeze setările ecranului. De asemenea, au fost instruiți în metode de protejare a dispozitivelor prin parolă și blocare.

Un accent important a fost pus pe funcțiile utile ale telefonului, precum crearea de mementouri și evenimente în calendar, utilizarea cronometrului și alarmei, accesarea calculatorului și a reportofonului, precum și optimizarea memoriei interne.

În ceea ce privește gestionarea fotografiilor, cursanții au învățat să folosească camera pentru realizarea de fotografii și videoclipuri, să ajusteze setările camerei (selfie, temporizator, blitz, unghi

de captură), să creeze albume, să recupereze pozele șterse și să editeze imaginile.

Au fost abordate și aplicațiile pentru comunicare și informare. Participanții au folosit aplicații precum Viber sau WhatsApp pentru a trimite mesaje, fotografii și videoclipuri, precum și pentru a configura profilul și setările de confidențialitate.

O altă componentă importantă a cursului a fost utilizarea hărților și aplicațiilor de navigare, atât online, cât și offline. Aceștia au învățat să planifice rute cu aplicația EasyWay (pentru transportul public), să creeze trasee cu schimbări de mijloace de transport, să utilizeze *Maps.me* în modul offline și să salveze ori să gestioneze locații relevante.

În ceea ce privește accesul la internet, participanții au fost ghidați în căutarea sigură și eficientă a informațiilor online. Au explorat platforme pentru vizionarea de filme, citirea de cărți și realizarea de cumpărături online, precum și modalități de salvare a site-urilor utile direct pe ecranul principal al telefonului.

La final, cursul a inclus o introducere în inteligența artificială și aplicațiile educaționale. Participanții au descoperit cum pot folosi ChatGPT pentru a primi răspunsuri și asistență digitală, au explorat aplicații educaționale pentru învățarea limbii române disponibile în Google Play, au utilizat YouTube pentru accesarea de conținut educațional și recreativ, precum și pentru crearea de liste de redare personalizate.

Rezultatele instruirii

Pe parcursul a 20 de sesiuni, cei 11 participanți nu doar că au învățat să utilizeze tehnologia digitală, ci și-au dezvoltat încrederea în propriile abilități. La finalul cursului, fiecare participant a primit un certificat de participare, ca recunoaștere a efortului depus și a progresului realizat.

Proiectul LibHub a demonstrat că tehnologia este accesibilă la orice vârstă. Pentru seniori, aceasta a devenit un instrument de integrare socială, de menținere a legăturii cu cei dragi și de gestionare eficientă a activităților cotidiene.

Utilizatorii noștri au apreciat în mod deosebit competențele dobândite în utilizarea smartphone-ului, iar feedbackul primit a evidențiat eficiența și relevanța cursurilor oferite:

- *Liubov Ahrâzkova*: „Mulțumesc Bibliotecii «M.V. Lomonosov» pentru cursurile de utilizare a telefonului mobil. Aici

am învățat să folosim Viber și WhatsApp, ceea ce ne permite să comunicăm gratuit cu prietenii din întreaga lume, inclusiv prin apeluri video. Am învățat să căutăm informații pe internet și să folosim hărți pentru a ne orienta și a planifica rute de transport. La vârsta noastră nu e ușor să învățăm, dar îi mulțumim profesorului pentru răbdare și tact”;

- *Elena Razumnaia*: „M-a ajutat să merg cu mai mult curaj înainte! Să aflu mai multe, să comunic. În prezent, acesta este unul dintre cele mai importante mijloace de comunicare – fără el ești ca și cum ai fi surd și orb. Acum pot folosi telefonul fără teamă și fără să mai alerg la service. Mulțumesc mult Nataliei pentru răbdare și pentru modul clar și accesibil în care a explicat utilizarea smartphone-ului!”;
- *Larisa Veselova*: „Mulțumiri mari organizatorilor cursului de utilizare a telefonului mobil. Doamna profesoară Natalia Ciorba a explicat toate temele clar și captivant. Totul este extrem de actual în era noastră digitală. ChatGPT mă ajută foarte mult în prezent și sunt fericită că pot folosi acest instrument”.

Cursuri de limba română pentru adulți

Scopul serviciului: facilitarea integrării sociale și culturale a refugiaților și migranților prin dezvoltarea unui vocabular de bază necesar comunicării eficiente în limba română.

Obiectivele serviciului: a) dezvoltarea abilităților fundamentale de comunicare orală în limba română, adaptate situațiilor cotidiene; b) familiarizarea cursanților cu elemente esențiale ale culturii și civilizației românești, prin activități interactive de

comunicare; c) încurajarea participării active la viața comunității prin înțelegerea și utilizarea expresiilor uzuale din limba română.

Cursurile de limba română au fost susținute de voluntara bibliotecii și profesoara cu experiență Lidia Savina, absolventă a cursurilor organizate de Casa Limbii Române „Nichita Stănescu” din Chișinău. În anul 2019, ea a fondat în cadrul bibliotecii Clubul Iubitorilor Limbii Române, unde îi sprijină pe adulți să învețe româna de la zero, într-un mod prietenos și accesibil. Cu răbdare, pasiune și claritate, fiecare lecție s-a transformat într-o experiență vie și încurajatoare.

Întâlnirile au avut loc săptămânal și s-au adresat începătorilor. Cele mai multe participante au fost femei tinere, mame ale unor copii de vârstă școlară, care au putut lua parte la cursuri în timpul dimineții. În ciuda provocărilor personale sau de organizare, zece participante s-au implicat cu seriozitate și au făcut progrese vizibile în învățarea limbii române.

Încă de la primele întâlniri a devenit clar că, pentru majoritatea cursantelor, nivelul de cunoaștere a limbii române era practic zero. Astfel, programul de învățare a fost adaptat: materialele oferite de platforma Asociației au fost utilizate ca suport teoretic, iar în cadrul lecțiilor s-a pus accent pe gramatică, exerciții practice și conversație. Temele abordate au variat de la alfabet și gramatică de bază până la conversații despre viața cotidiană, mersul la piață, vizitele la medic sau orientarea în oraș.

Un aspect deosebit de valoros l-a reprezentat feedbackul sincer oferit de cursante. Iată câteva dintre impresii:

- *Oksana*: „Îmi place foarte mult, dar trebuie să recunosc că informația este complexă și uneori mă copleșește. Totuși, apreciez tot ce am învățat până acum și sper să înțeleg mai mult pe viitor”;
- *Olya*: „Mă bucur că am găsit grupul «Limba română pentru începători»! Este un loc minunat pentru cei care vor să învețe româna. Grupul este prietenos, materialele sunt utile, iar atmosfera este una de sprijin”;
- *Larisa*: „Am învățat multe despre utilizarea dativului și acuzativului în limba română și sunt foarte mulțumită de explicațiile clare. Exercițiile au fost foarte utile și mă simt mult mai încrezătoare acum”;
- *Oksana*: „Aceste cursuri sunt exact ceea ce aveam nevoie! Să înveți limba română de la zero nu e ușor, dar Lidia explică

clar și cu răbdare. Fiecare lecție mă face să mă simt mai sigură”;

- *Olya*: „Învățarea unei limbi noi nu este ușoară, dar aceste cursuri sunt foarte bine structurate. Îmi place că exersăm și gramatica, și conversația. Deja încep să înțeleg mai bine ce aud pe stradă sau în magazin”.

Aceste mesaje reflectă nu doar efortul depus de fiecare cursantă, ci și încrederea crescută în propriile capacități. Feedbackul lor sincer confirmă că, dincolo de dificultăți, învățarea limbii române poate deveni o experiență plină de sens, mai ales atunci când este susținută de o comunitate empatică și de o abordare pedagogică răbdătoare și clară. Fiecare progres contează, iar fiecare voce încurajează să mergem mai departe.

Clubul de programarea vizuală și robotică pentru copii

Scopul serviciului: facilitarea inițierii copiilor în domeniul proiectării și programării prin realizarea de modele interactive simple și operarea acestora cu ajutorul unor aplicații informatice accesibile.

Obiectivul serviciului: consolidarea noțiunilor fundamentale de programare și robotică în rândul copiilor refugiați, concomitent cu familiarizarea acestora cu elemente ale civilizației și culturii române, prin intermediul tururilor virtuale și al platformelor digitale educaționale.

Activitățile desfășurate în cadrul clubului de programare și robotică pentru copii

Sub îndrumarea bibliotecarului, copiii au explorat platforma educațională digitală *code.org*, care le-a oferit posibilitatea de a crea programe interactive prin utilizarea blocurilor vizuale intuitive. Participanții au desenat, au rezolvat niveluri interactive în jocul *Minecraft* și au învățat să controleze mișcarea personajelor pe ecran, dezvoltând efecte grafice spectaculoase. Astfel, tinerii au făcut primii pași în programare într-un mod accesibil și captivant.

Un alt domeniu important de activitate al Clubului a fost robotica. Copiii au lucrat cu setul educațional „Znatok”, un instrument eficient de sprijin pentru începători în domeniul ingineriei. De asemenea, ei au fost introduși în universul roboticii prin utilizarea platformei *Arduino*. Participanții au învățat cum funcționează motoarele, senzorii și alte componente electronice, reușind să rezolve sarcini ingineresti de bază și să realizeze proiecte proprii.

Bucuria a fost deplină atunci când au observat cum modelele lor prind viață – luminând, emițând sunete sau clipind.

Activitățile ludice au reprezentat o componentă esențială a clubului, contribuind la învățare prin joc. Copiii au desenat silueta unei păsări, urmând un algoritm simplu, utilizat frecvent în școli sub forma dicteului grafic. În jocul „Robotul și Căpitanul”, au trasat traseul unui robot către stația de încărcare, programându-l cu ajutorul primelor noțiuni de codificare. De asemenea, au participat la un *quest* cu provocări logice: descifrarea unui mesaj în cod binar, rezolvarea unor probleme de logică și aplicarea unui algoritm numit „Căsuța”.

Am organizat și o lecție specială de „Programare fără calculator”, în care nu au fost utilizate dispozitive electronice. Prin jocuri precum „Simon spune...”, copiii au înțeles că un calculator execută doar comenzi clare și precise. Au fost familiarizați cu structura logică „Dacă – Atunci – Altfel”, jucând rolul unui calculator care răspunde în funcție de condițiile primite. În plus, au aflat ce este o parolă, cum poate fi compromisă, care sunt măsurile de securitate precum autentificarea în doi pași, și-au creat propriile parole criptate, folosind tehnici asociative.

Cu ocazia Zilei Siguranței pe Internet, copiii au participat la activități educative menite să promoveze comportamentul responsabil în mediul online. Prin jocuri și animații, au fost introduși în concepte esențiale precum „eticheta digitală”, „phishing”, „cyberbullying”, „fraude online”, precum și modalități de comunicare sigură pe rețelele sociale și aplicații de mesagerie. Activitățile s-au încheiat cu un test interactiv animat, care a evaluat cunoștințele dobândite într-un mod distractiv și atractiv.

Elemente de cultură civică au fost integrate în programul clubului, contribuind la formarea unei viziuni mai largi asupra societății. În ajunul Anului Nou, copiii au participat la o excursie virtuală prin Chișinău, utilizând platforma *map.md*, „plimbându-se” pe străzile capitalei și asistând la aprinderea bradului festiv. Totodată, au descoperit tradițiile și obiceiurile Moldovei, oferindu-și măști-șoare cu ocazia venirii primăverii.

Clubul de programare vizuală și robotică organizat de Biblioteca „Mihail Lomonosov” a avut un impact pozitiv nu doar asupra copiilor participanți, ci și asupra familiilor acestora:

- *Irina Fatieva (nepotul Pavel, 10 ani)*: „Nepotul meu este pasionat de calculatoare de mult timp, așa că am decis să-l

înscriu la clubul de programare vizuală organizat de bibliotecă. A fost o decizie excelentă! Copilul a învățat să construiască algoritmi simpli și chiar să creeze primele sale jocuri. Lecțiile se desfășoară într-o atmosferă prietenoasă, iar materialul este prezentat într-un mod accesibil și captivant”;

- *Natalia Șelepun (fiul Alexandr, 9 ani)*: „Sunt extrem de mulțumită de experiența copilului meu la clubul de programare vizuală și robotică organizat de bibliotecă. Am observat o creștere semnificativă a interesului său pentru tehnologie și o dezvoltare remarcabilă a abilităților de rezolvare a problemelor. Atmosfera este una de învățare activă și colaborativă”;
- *Aliona Travkina (fiul Serghei, 9 ani)*: „Clubul de programare vizuală și robotică de la bibliotecă a fost o adevărată descoperire pentru fiul meu. Inițial, eram sceptică, dar am fost rapid impresionată de profesionalismul și entuziasmul bibliotecarei. Fiul meu a învățat să gândească logic, să-și exprime ideile într-un mod creativ și să lucreze în echipă. Proiectele pe care le-au realizat sunt impresionante și ne-au arătat cât de mult pot învăța copiii atunci când sunt expuși la medii de învățare stimulatoare”.

Mărturiile părinților confirmă relevanța și eficiența activităților desfășurate în cadrul clubului, evidențiind rolul bibliotecii ca spațiu de educație alternativă, creativitate și incluziune. Clubul nu doar că dezvoltă competențe digitale de bază, ci contribuie activ la formarea unor copii curioși, încrezători și pregătiți pentru provocările viitorului.

Concluzie

Proiectul „LibHub – biblioteci deschise și incluzive” a confirmat potențialul uriaș al bibliotecilor de a funcționa ca spații democratice de învățare, susținere și incluziune. Activitățile derulate la Biblioteca „Mihail Lomonosov” au demonstrat că, prin servicii educaționale adaptate și o abordare umană, bibliotecarii pot contribui esențial la integrarea migranților și refugiaților, dezvoltând totodată coeziunea socială la nivel local. Proiectul oferă un model replicabil de bune practici pentru alte instituții de profil, iar experiența acumulată va fi valorificată în dezvoltarea unor servicii sustenabile și pe termen lung. Într-o societate în continuă schimbare, biblioteca rămâne un reper de stabilitate, deschidere și solidaritate.